

Drängen Anders Petter Johansson
från Skråmsta

Rånmordet vid Norrgrind i Bro

- Johnny Ljung -

Natten till onsdagen den 1 juli 1840, vid nuvarande infart till Bro centrum, mördades Johan Fredric Hudell av kåkfararen Johan Gustaf Mållberg. Det var ett brutalt mord med övervåld mot huvudet. Som vapen användes en snusdosa och några stenar.

De båda männen hade tidigare under kvällen förfriskat sig på Jungfrukrogen en kilometer därifrån.

Bros sista avrättning i lagens namn ägde rum den 22/1-1842. Händelsen finns väl beskriven av Börje Sandén i *Hembygdsboken* samt i boken, *Vad hände egentligen del 1*. Där har Gudrun och Börje Sandén skrivit om den folkliga traditionen kring mordet och jämfört det med gamla handlingar.

Det är intressant att se hur historien blivit förvanskad på några generationer. Jag ska uppehålla mig kring vem den dömd och hans offer var och varför ett mord blev förövat i Bro.

Det går naturligtvis inte få svar på alla frågor, men att studera bevarade handlingar från den tid då mordet ägde rum är spännande, gripande och rent tragiskt.

Sorgligt människoöde

Mördaren, Gustav Mållberg var 30 år och hade suttit bakom galler en stor del av sitt liv. Varför fick han just i Bro bestiga stupstocken för 160 år sedan? När man tittar på den här händelsen framträder ett sorgligt människoöde. Mållberg föddes på Lidingö, enligt egen utsago den 1/5-1810, men enligt kyrkoboken kom han till världen den 19/2-1810. Han döptes till Johan Gustaf. Fadern var klädesvävargesällen Carl Petter Mårdberg och modern hette Maria Catharina Kissling. De hade gift sig i Stockholm 1803. Gustaf Mållberg hade två äldre syskon, Anna Sophia och Carl Petter. Brodern dog 1810, och vid den tiden bodde familjen under Elfviks egendom ute på Lidingö.

Namnet Mållberg är besynnerligt, fadern hette förmodligen Mårdberg. Det kan vara så att Lidingös gamla kyrkobok, som inte är så tydligt skriven blev feltolkad år 1813 då Johan Gustaf Mållberg lämnades in på allmänna barnhuset i Stockholm. Det är väl inte

troligt att den 3-årige pojken kunde uttala sitt namn korrekt heller, om nu någon frågade vad han hette.

I senare rättegångsprotokoll framgår Mållbergs eget minne av sin livshistoria. Enligt vad han själv kunde komma ihåg blev han föräldralös vid tre års ålder och han trodde att fadern hette Johan Mållberg, (han hette alltså Carl Petter Mårdberg) men moderns namn mindes han inte alls.

Elvaårig snattare

Efter en kortare tid på barnhuset kom han till "öfverskärsmästare" André, som bodde vid klädesfabriken på Barnsängens, vid Hammarbysjö på Söndermalm. År 1821 dog André och det året dömdes Mållberg 11 år gammal för snatteri till att, såsom minderårig, agas med ris, samt att intas på correctionistinrättningen Långholmen, (tukthus). Efter några veckor lyckades hans fostermoder, Andrés änka, att få ut honom ifrån Långholmen. Men han lämnade snart sin fostermoder och flyttade in till staden, hos en klädesfabrikör Öberg, där han stannade i ett år. Mållberg fick där efter plats hos en annan klädesfabrikör, Kugelberg, också där ett år. Sedan var han i två års tid hos sidenfabrikören Goutelle. Därefter blev det några månader hos fabrikör Kihl. År 1825 jobbade Mållberg på Lamm o Compnies klädesfabrik och blev detta år dömd för stöld i Katarina församling till att hållas i förvar på Långholmen. Där blev han för första gången år 1828 delaktig i "Herrans Heliga Nattward". År 1829 tog inrättningens pastor Holmberg ut Mållberg till sig som dräng.

1830 fick Mållberg plats hos en BancoCommissarie (tjänsteman vid riksbanken) Kolmodin. Men bara efter tre veckors tjänst råkade Kolmodin ut för

stöld. Mållberg dömdes och blev straffad med fyrtio par spö, offentlig kyrkoplikt samt straffarbete på Malmö fästning i ett år. Men han blev kvar på Malmö fästning ända till den 30 juni 1838, då han förflyttades tillbaka till Långholmen.

Ut i friheten

I Maria församling bodde färgaren och kattunstryckaren (kattun -tunt bomullstyg) Per Zackarias Gredberg. Han visste att Mållberg hade jobbat inom textilbranschen och han behövde för tillfället hjälp med diverse arbete. Gredberg skulle sedan skaffa Mållberg en plats hos någon skeppare. Men fram till dess skulle Mållberg arbeta hos Gredberg för kost och logi.

Enligt Mållberg själv, erhöll Gredberg 17 riksdaler för att han tog ut Mållberg från Långholmen. Denna uttagning skedde onsdagen den 17 juni 1840. Mållbergs arbete bestod i att gräva trädgårdsland åt Gredberg på Kungsholmen. Men på torsdagsmorgonen en vecka senare den 25 juni 1840, försvann Mållberg ifrån Gredberg. Gredberg kunde vid denna upptäckt konstatera att Mållberg stulit med sig sängkläder och ett grövre lakan. Mållberg gick in till gamla stan där han visste att Gredberg hade ett magasin på Österlånggatan 35.

På vägen dit träffade han en före detta vaktmästare, Moberg, som han bytte det grova lakanet mot brännvin. Mållberg sade själv i förhören att han inte enbart tagit sängkläder utan även hade stulit tre löskragar från Gredberg. (En av dessa krugar fick soldathustrun Dufva på Qvista soldattorp i Bro några dagar senare).

Men åter till torsdagen den 25 juni 1840. Mållberg anlände till Gredbergs

Stadsgården och en del av hamnen, AC Wetterling, 1827.

magasin i gamla stan och uppgav till magasinshövdingens att han av sin arbetsgivare fått i uppdrag att hämta ut två halsdukar. Han fick på så sätt ut en silkeschalett och en bomullsschalett. Dessa sålde han sedan i Stadsgården till en bondhustru för en riksdaler.

Rånade en dövsstäm

Fredagen 26 juni kl.22 befann sig Mållberg på en krog vid Kungsholms-tull. Där satt även den dövsstämme skraddaregesällen Carl Jacob Pettersson. Mållberg fick för sig att Pettersson "verka innehafva penningar". Mållberg försökte att få kontakt med Pettersson och det resulterade i att dom bjöd varandra ömsesidigt. När sedan Pettersson lämnade krogen för att gå hem till Räcksta följde Mållberg med.

Men en bit ifrån Tranebergs bro avvek de från landsvägen och gick upp i en skogsbacke för att sova. Efter två timmars sömn vaknade Mållberg och

beslöt sig för att råna Pettersson. Pettersson vaknade emellertid men gjorde enligt Mållberg inget motstånd när han blev av med sin plånbok. Mållberg hade utdelat "en med knuten hand lindrig knuffning". Enligt Mållberg innehöll plånboken 4 riksdaler och 24 skilling samt några pass, som i själva verket var några prästbetyg men det förstod inte Mållberg.

Mållberg begav sig efter rånet åter mot Stockholm. Där träffade han en matros Rick, som ordnade logi på en båt förtöjd vid "röda bodarne". Mållberg tappade Petterssons plånbok på denna båt.

Tisdagen den 30 juni slog Mållberg följe med den 50-årige Johan Fredric Hudell vid Norrut. Hudell tänkte gå till Norge och hade därför tagit avsked med sin 23-åriga dotter Johanna Auro-ra Hudell några dagar tidigare. Han hade sagt åt dottern att hon inte skulle vänta att höra av fadern förrän han åter

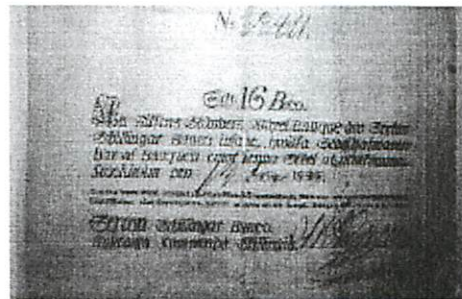
var i norrbottnen, där han ursprungligen kom ifrån, en ganska lång tid framöver alltså. Dottern bodde vid denna tid hos inspektorn Strömberg vid Tegelviken. Hudell hade arbetat 20 år i Stockholm som kortfabrikant och kattunstryckare. Men Hudell var för närvarande utan tjänst och hade det fattigt och svårt. Därför hade Strömberg gett Hudell kläder och 6 riksdaler. Inspektör Strömberg beskrev Johan Fredric Hudell som en hederlig och from människa. Hudell hade dock gått från staden utan att ta avsked av Strömberg.

Anländer till Bro

Mållberg och Hudell gick till Barkarby gästgivargård och liftade vidare därifrån. Med en fjerdingssväg, cirka 2,7 km, kvar till Stäket fick de lift av drängen Anders Petter Johansson ifrån Skromsta. I en del rättegångsprotokoll har de liftat med denna dräng ifrån Barkarby, men drängens uppgifter är, att han körde ikapp "tvenne Wandringsmän en fjerdingssväg på andra sidan Stäket" klockan åtta på tisdagskvällen den 30 juni 1840.

Vid Stäket betalade drängen sina hästar och vid uppehållet åt Mållberg och Hudell fläsk och bröd som Mållberg haft med sig. Något makabert ska måltidens innehåll konstateras i Hudells kropp ur obduktionsprotokollet någon dag senare. Det blev även supar till anrättningen, drängen Johansson fick också en sup. Mållberg träffade vid detta stopp bonden, Anders Gustaf Johansson som bodde i Fånäset i Bålsta, ungefär där Kalmarsandssilon ligger idag. Mållberg och bonden bytte mössor med varandra. Färden fortsatte sedan mot Bro och kl.23 anländer drängen Johansson till "Jomfrukrogen" med Hudell och Mållberg liggande i färdskrinan.

Jomfrukrogen låg bara ett tiotal meter ifrån dagens rondell där Stationsvä-

gen/Lejondalsvägen möter gamla E18. De tre gick in på krogen och Johansson blev bjuden på en "jomfru Brännvin" ca 8cl. Inne på Jungfrukrogen satt i ett annat rum slaktaregesällen Johan Petter Nilsson ifrån Stockholm. Han följde med Johansson när han lämnade krogen för att fortsätta hem till Skromsta. Mållberg och Hudell blev kvar på krogen och beställde sammanlagt 9st jungfrur brännvin och en sill. Hudell ville betala men Mållberg svarade "du ska bara gömma dine penningar", så betalade han med en sedel på 8 skilling banco. Vid denna tid var penningssystemet komplicerat och invecklat. Det gick 48 skilling på en riksdaler specie (specie betydde klingande mynt).

Mynt var mer värda än sedlar med samma valör. En riksdaler (rdr) specie var lika med 2 2/3 rdr banco (sedel) eller 128 skilling banco (sedel) som i sin tur var lika med 4 riksdaler riksgälds(rgs). Några prisexempel från 1840 känns påkallat. Lön för kvinnodagsverke i Falu gruva; 24 sk rgs. Mat en tunna strömming 20 rdr rgs, 1 kanna brännvin 1 rdr 40sk rgs, tre år gammal galt 27 rdr rgs, ett dussin blyertspennor 36 sk rgs, värdet av ett mål mat till fat-tighjon 4 och en 1/2 sk rgs, Dramatiska teatern första bänk 2rdr 12sk rgs, ett mosaikbord i porfyr 9.000rdr rgs, lokalbrev per lod 1sk rgs. Det var riksgäldsvalören man oftast räknade i. Denna silvermyntfot varade mellan 1834 – 1873. Därefter infördes vårt nuvarande system med en krona = 100 öre. Åter till Jungfrukrogen och Mållberg har betalat spisningen.

När dom ville övernatta begärde krögaren Gustaf Rosling deras pass, men Mållberg vägrade att visa sitt pass. I rättsgången senare förklarade han det så här, "att det ej var för wackert att wisa ett pass från Correction-sinrättningen". Det medförde att de lämnade krogen kl 12 på natten och fortsatte vandringen.

Rånmordet

En kilometer från Jungfrukrogen föreslog Mållberg att de skulle vila sig och de vek där-

Banco

1 st. Ränsel af waxduk med kalfskinn <i>gammal</i>	12.
1 st. gammal Hatt af Harull	24.
1 st. SkinnChasket	8.
1 st. Luden Wintermössa	12.
1 st. gammal brun Klädesmössa utan värde	1.
1 st. dito grå wändklädesräck med sammetskrag	2.
1 par mycket gamla klädesbyxor	4.
1 par do do do mörkgrå	4.
1 par hwita buldansbyxor	12.
1 st. gammal skjorta utan värde	
1 st. gammal klädesväst med blanka knappar	8.
3 par wästhalfwor af olika färgor	12.
2 st. gamla blå klädesstycken	2.
1 st. Fruntimmerslifestycke af Bombasin	1.
1 st. hwit Halsduk	4.
6 st. Silkestrasor, troligen använda såsom Halsdukar	2.
1 st. gammal oren nattkappa	2.
1 par behållna Skor	1.
1 st. Skinnpung med inneliggande knappar och en metref med några metkrokar	1.
1 st. Fällknif med snöre	4.
1 st. Knifslida utan värde	
1 st. litet Skrin i form af en bok med inneliggande 1 blått Trådnystan, 4 st. Metallknappar	
1 bit rödt lack, Sigill med bokstäfwerne J.F.H. 1 st. sylspett, 1 Ring, 1 bit plåster, litet salfva och 1 stoppnål	6.
1 Cigarrfödräl med inneliggande 1 par glasögon	12.
1 Kortstämpel utan värde	
1 Blodig påse	2.
1 liten Glasburk	1.
2 st. Skinnhängslen utan Wärd	
1 st. Ränselgrima	do
1 st. tom Plånbok	do
Diverse gamla lappar och trasor utan värde	

Listan på den mördades kläder och övriga persedlar.

med av landsvägen vid Norrgrind. Mållberg tog fram sin snusdosa av mässing och riktade ett hårt slag baki-från mot Hudell. Slaget träffade i tinningen och Hudell föll sanslös ned utan att ge ett ljud ifrån sig.

Mållberg fullbordade mordet med att fortsätta slå Hudell i huvudet med större och mindre stenar. Han tog det av värde som Hudell hade och släpade sedan ner kroppen i ett dike där han täck-

te den med jord och mull. Hudells ränsel gömde han i en enbuske.

Klockan 05.00 nästföljande morgon fick soldathustrun på Qvista besök av Mållberg. Han rusade in i stugan, låste dörren och satte sig på en kista. Han skakade i hela kroppen och trots att han hade två par byxor på sig påstod han att han frös. Han frågade efter brännvin men fick inget och efter att ha fått vatten blev han ivägkörd därifrån. Han tackade för vattnet och gav soldathustrun en löskrage. Mållberg sågs sedan av flera personer utmed vägen till Enköping. Tre dagar senare blev han ertappad för inbrott i närheten av Västerås och under förhören framkom uppgifter som gjorde att han kunde knytas till mordet i Bro.

Liket efter Hudell upptäcktes fram på dagen den 1/7 av 12-årige Carl-Aron Gustafsson, son till statdrängen Gustaf Ersson på Råby gård. Kronofogden Groth tillkallades och konstaterade genom ett sönderrivet pass identiteten på offret. Dessutom hittades ett notifikationsblock där

Kroginteriör. Efter oljemålning av Pehr Hilleström.

det stod att Carolina Hedman avled vid Skebo bruk 1827. Hon hade varit "kortfabriksidkerska" och Hudells f.d. arbetsgivare. Hon hade också ägt en fastighet i kvarteret Cassiopeja i gamla stan där Hudell bodde på 1820-talet.

Utdragna förhör

Rättegångarna var många och besvärliga och fick ofta ajourneras på grund av det ständigt uppkom nya omständigheter under rannsakingarna. Om det berodde på dåliga förundersökningar är svårt att säga, eller var det så att Bro häradsrätt hade begränsad kompetens?

Klart är att Kungliga hovrätten hade "pekpinningar" mot Bro häradsrätts sätt att agera. Den 18/9 1840 kom Bro häradsrätt fram till ett utslag som insändes till kungliga hovrätten. Utslaget kom dock tillbaka med svidande kritik. Hovrätten påpekade bland annat att rannsakingen "saknar nödig fullständighet" samt att Bro häradsrätt inte har införskaffat tillräckligt med vittnen för att åstadkomma mera ljus i saken.

Att den åtalade, Mållberg, som till en början hade "röjt ostadighet och sanningslöshet" men senare gjort ett erkännande, betydde inte att man kunde låta utredningen bero vid detta, ansåg hovrätten. Man borde ha gjort flera undersökningar om vad den åtalade haft för sig både före och efter dådet.

Hovrättens uppmaning löd därför, "wisar målet åter till Bro häradsrätt som har deruti å skyndsammelige ut-sättande Urtime Ting företaga ny rannsaking med ledning af hvad Hovrätten blifvit anmärkt och ytterligare kan förekommas".

Den 30 december 1840 samlades Bro häradsrätt vid Tibble gästgivargård för en ny handläggning av målet. Denna gång hade man fått tag på en del vittnen, däribland Hudells dotter Johanna Aurora Hudell. Eftersom hennes far redan var begravd vid det tillfälle hon blev upplyst om mordet hade rätten försökt att samla ihop Hudells persedlar för att se om dottern skulle känna igen faderns kläder. Persedlarna hade tidigare auktionerats ut, så Jungfrukrogen klarade det blev extra jobb för häradsrätten att försöka samla ihop dessa igen.

Man fick inte tag på allt, men en del av Hudells kläder fanns att bevitna. Hur hade då fadern varit rustad då han till fots begav sig iväg åt Norge?

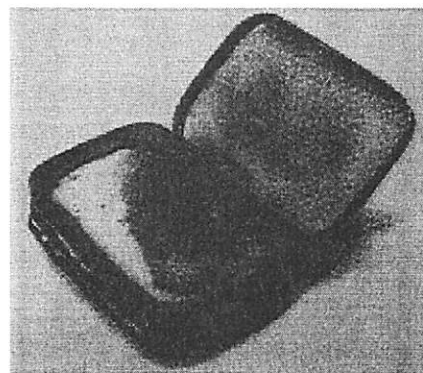

Barkarby gästgivargård. Foto Nordiska museets arkiv.

Mållbergs lögn

Mållberg hävdade att de, på mörkvällen, på 30 famnars avstånd ifrån Jungfrukrogen hade mött renhållningshjonet Fredric Berglund. Hudell fortsatte dock vandringen men Mållberg stannade och svarade på Berglunds frågor.

Frågorna som Berglund ska ha ställt löd som följer: "Hvem Hudell vore samt om denne hade några penningar". Mållberg svarade: "Hvad han heter minns jag icke, men nog tror jag han har penningar, för han har bjudit mig ett par gånger under vägen på brännvin". Berglund ska då ha svarat Mållberg. "Då skall jag gå fatt honom". Mållberg påstår sedan att han sett Berglund och Hudell tagit av vägen till höger vid nuvarande infart till Bro

Slagsmålsdosa kallades en snusdosa i metall som var lagom att gömma i en knuten näve. Foto: Tobaksmuseet.

centrum. Mållberg fortsatte vägen förbi Hudell och Berglund och lade sig och somnade ett litet stycke därifrån, men väcktes strax av Berglund som berättade att han mördat Hudell. Mållberg fick 6 riksdaler och 24 skilling, en silverklocka och ett par grårandiga byxor. Hur mycket Berglund själv behållit av bytet kände inte Mållberg till. Berglund och Mållberg fortsatte tillsammans till Qwista soldattorp där dom ville köpa brännvin, Berglund hade dock väntat utanför stugan.

Mållberg fick inget brännvin av soldathustrun Dufva, men han lämnade henne en halskrage som hennes man skulle få. En av de kragar han stal på torsdagen av sin arbetsgivare Gredberg. Berglund och Mållberg fortsatte till Grans gästgivargård och vidare till Ekolsund där de skildes åt. Berglund ska där ha tagit av på vägen till Uppsala och Mållberg fortsatt ensam till Enköping. Mållberg stannade på flera ställen ute efter vägen och köpte brännvin. Ett stycke på andra sidan Enköping var pengarna slut och Mållberg sålde då klockan och sina vita byxor till en bonde vid namn Ekblom. Mållberg begärde 11 riksdaler, men fick bara 2 riksdaler och 24 skilling. De vita byxorna ville bonden "ämna låta färga om".

Var detta Mållbergs egna planer, att färga om sina vita bulldansbyxor kan

man undra. Rätten betvivlade den här versionen med Berglund och frågade Mållberg om den verkliga var sann, Mållberg svarade: "Javisst". Efter ytterligare påpekande från rätten att hålla sig till sanningen svarade Mållberg: "Ja! Det kan just göra detsamma hvad jag säger, jag är ju ändå icke trodd i något".

Mållberg, som blev ertappad för stöld i Ihrsta kyrkoby några dagar efter mordet i Bro påstod sig då heta Jacob Valentin Flinta. Tog Mållberg detta alias ur luften? Knappast. På Långholmen fanns nämligen en annan correctionist som satt där för första resans stöld, men som efter en längre tid pålitligt uppförande fått tillstånd att "få afgå till Götheborg för att tjänst eller annat lagligt näringsfång sig bereda". Denna correctionist hette Jacob Valentin Flinta och skrevs ut på 2 månaders permission den 22 maj 1840. I Flintas pass framgår bl.a. hans kroppslängd på drygt 170cm, blå ögon, mörkt hår och födelseår 1815. Ett korrekt ifyllt pass alltså.

Förstörde Hudells pass

Om vi stannar upp här nu och tänker efter så kan man fråga sig om det var

Mållbergs grubblerier som skapade den version med att renhållningshjonet Berglund skulle vara mördaren. I Mållbergs fall handlade det om överlevnad. Väntande domstolsutslag kunde vid denna tid inte bli något annat än att "mista lifvet".

Hur var det på den tiden? Hade han någon försvarsadvokat? När han blev uttagen ifrån Långholmen står det i betyget att han kan läsa försvarligt. Kunde Mållberg läsa? Tveksamt. Det framgår i en annan handling att han inte kan förstå vad som står skrivet. Om han hade kunnat läsa borde han naturligtvis ha tagit Hudells respass och använt det som id-handling eftersom det inte fanns några uppgifter i passet om hur Hudell såg ut. Det var brukligt att passen angav ålder, längd, hår och ögonfärg etc. Men Mållberg rev sönder passet.

Rätten eftersökte via Åsunda häradsrätt den bonde, Ekblom på andra sidan Enköping som Mållberg skulle ha sålt klockan och sina vita byxor till. Svaret blev att den enda person med det namnet var en gammal sjuk soldat som bland annat deltagit i kriget 1809. Den soldat Ekblom hade "icke den ringaste aning" om Mållbergs påstådda

affär. På grund av Mållbergs olika uppgifter så måste rannsakingarna skjutas upp gång på gång eftersom nya vittnen måste höras för att verifiera Mållbergs olika versioner.

Dödsstraff

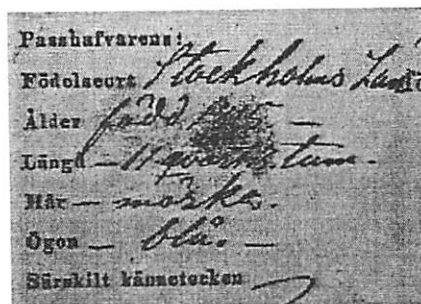
Våren 1841 var det Stockholms kämnärsrätts fjärde avdelning som höll i rannsakingarna, men det var samma sak här, att de gång på gång måste uppskjuta förhören på grund av Mållbergs varierande berättelser. Det var ungefär med 14-dagars intervall som rättegångarna sammankallades.

Detta var före telegrafens tid, så att få tag i vittnen var besvärligt. Det var förresten inte alla man fick tag på heller. Till exempel den dövstumme skräddaregesällen Pettersson som Mållberg rånade mellan Traneberg och Räcksta. Sista spåret av honom var att han vistades på ett av stadens fattighus i Jacobs församling, men efter nyåret 1841 var han försvunnen. Men rätten fick tag i Petterssons dåvarande arbetsgivare i Räcksta, skräddaren Dahlqvist som kunde vittna att Pettersson verkligen blivit rånad fredagen den 26 juni 1840 och Pettersson hade framförallt "yttrat mycken bedröfvelse öfver förlusten af sine betyg".

Målet behandlades i olika instanser och den slutgiltiga domen blev halshuggning. I nedre justitierevisionens utslagshandlingar den 9 november 1841 No 1451 kan man läsa att Mållberg ansökte hos konungen om nåd.

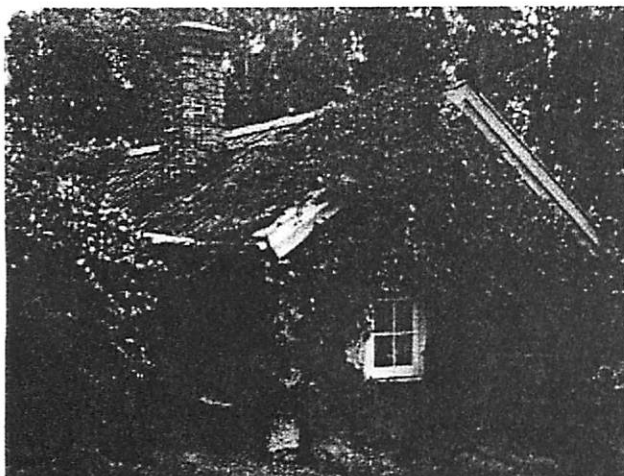
Bad att få bli avrättad i Bro

Mållberg bad även om att ifall "Nåder afslås mig", få bli avrättad där brottet förövats. Men "Kongl Majst" fann inte något skäl att bevilja Mållbergs anhållan om nåd, utan fastställde tidigare utslag. Mållberg hade tidigare ansökt om nåd, och ville då få domen ändrad från mord till dråp. Han ådömdes dödsstraff genom halshuggning, dock ej "att varda steglad". Det straffet avskaffades 1841, rådräkning avskaffades 1835.

T v: Jacob Valentin Flintas pass utfärdat 22 maj 1840.

Ovan: Detalj ur passet som bl a visar att han föddes 1815, att han var 11 kvarter, 3 tum lång, hade mörkt hår och blå ögon samt saknade övriga kännetecken.

Skräddarkojan även kallad Finstaberg var bebott till 1958 och revs 1973. Foto Elisabeth Tegner.

Delar av Jungfrukrogen användes för att bygga Finsta Dragonboställe - även kallat Bostället. 1973 revs också det. Foto Elisabeth Tegner.

Mållberg halshöggs lördagen den 22 januari 1842 i Bro.

En avrättning var naturligtvis en ohygglig händelse i bygden, ett spektakel som måste bevittnas. Skulle detta ske i modern tid skulle förmodligen läktarna vara fulla med åskådare nu också. Detta var dåtidens 11 september nyheter som folket följde med stort intresse. Avrättningen speglades även i media.

På måndagen den 24 januari 1842 kunde man läsa i Aftonbladet:

”Sistlidne Lördags förmiddag, kl. 10 f.m. skedde, i Bro socken, en half mil från Tibble gästgifvaregård, en afrättning, dervid gesällen Mollberg, som i trakten af detta ställe och nära den s.k. Jungfrukrogen hade tagit lifvet af en annan gesäll, nu blef halshuggen.

En mängd folk hade samlats för att se detta beklagansvärda skådespel, ehuru det skedde afsides i skogen. Då delinquenten hade kommit upp på schavotten, bad han de kringstående, att taga hans exempel till varning och bad dem akta sig för Jungfrukrogen, hvilken anses för en lönnkrog.”

Var det en lönnkrog?

Jungfrukrogen kallades även Eldbrokrog. I Bro sockens äldsta husförhörslängd står faktiskt krogen med. År 1757 bodde där Olof, född 1689, med hustrun Brita Carlsdotter och dottern Ingeborg. En lista på folk som har bott på Jungfrukrogen.

1757 Olof

1764-66 Johan Fernlund, klensmeds-gesäll (från Stockholm)

1767-68 Granqvist, klensmed (från Stockholm)

1777-79 Johan Johansson, krögare

1779-83 Carl Pehrson Lundström, krögare

1783-89 Jacob Ersson, krögare

-1801 Eric Andersson, krögare född i Bro 1766.

1801-09 Per Lundström, krögare

1809-11 Mattias Lund, krögare (från Alunda)

1811-20 Petter Tibblin, krögare (från Yttergran)

1826-39 Johan Forsström, krögare (född i Bålsta 1797)

År 1840 måste ha varit en obehaglig tid för krögaren. Den 31-årige krögaren var egentligen skräddare och hette Gustaf Rosling. I kyrkoböckerna står han enbart som skräddare och hade hela sitt liv bott i Fittja socken inte så långt ifrån Örsundsbro. Han hade den 7 februari 1840 flyttat till Bro med sin 28-åriga fru Anna-Lisa Larsdotter och sina 2 små döttrar, ett och fyra år gamla. Tillsammans med familjen hördes även den 20-åriga pigan Maja-Greta Larsdotter.

Vem vet vad Gustaf Rosling hade för planer när han flyttade till Bro? Det blev nog inte som han tänkt sig. Inte hade han väl kunnat föreställa sig att bli kallad till rättegångar och behöva ingå i en mordutredning. Tyckte ortsbefolkningen att jungfrukrogen hade en indirekt skuld till mordet? Fanns det behov av ännu en skräddare i Bro?

År 1840 fanns redan den 42-årige skräddaren Eric Fäldt i Finstaberg. Han hade kommit till Bro år 1819 ifrån Bål-

sta. Sonen Carl Johan tog sedermera över skräddarearbetet efter sin far, som dog 1877, så det kanske inte var så konstigt att deras lilla hus Finstaberg kallades skräddarkojan. Huset stod cirka 50 meter öster om dagens sista nummer i huslängan på Gullvivistigen, det var bebott så sent som till 1958. Huset stod kvar till 1973.

Man kan konstatera att skräddaren/jungfrukrögaren Gustaf Rosling med sin familj flyttade tillbaka till Fittja och Jungfrukrogen upphörde efter mordet på Hudell. Delar av Jungfrukrogen användes till att bygga Finsta Dragonboställe, (även kallat Bostället) det låg där Smörblomsvägens villor ligger idag.

Bostället revs också 1973 efter att ha stått öde i tio år, därmed var Jungfrukrogen totalt utplånad. Kvar finns berättelsen om hur Mållberg och Hudell söp till där den där ödesdigra sommarkvällen för så längesedan.

Johnny Ljung

Källmaterialet till artikeln är mycket omfattande.

Något av det viktigaste:

Uppsala landsarkiv, Antikvariskt-topografiska arkivet.

Riksarkivet, Bro härads domstolsprotokoll, Nedre justitierevisiöns utslagshandlingar 1841. Mantalslängder och kyrkoböcker.

Kungliga biblioteket, Tidningsarkivet.